

EIROPAS
REVĪZIJAS PALĀTA

Īpašais ziņojums Nr. 6

2008

PAR EIROPAS KOMISIJAS SNIEGTO
REHABILITĀCIJAS ATBALSTU PĒC
CUNAMI UN ORKĀNA *MITCH*

LV

Īpašais ziņojums Nr. 6 // 2008

PAR EIROPAS KOMISIJAS SNIEGTO REHABILITĀCIJAS ATBALSTU PĒC CUNAMI UN ORKĀNA *MITCH*

(saskaņā ar EK līguma 248. panta 4. punkta otro daļu)

EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTA
12, rue Alcide De Gasperi
L-1615 Luxembourg

Tālrunis (352) 4398 45410
Fakss (352) 4398 46 430
E-pasts: euraud@eca.europa.eu
Internets: www.eca.europa.eu

Īpašais ziņojums Nr. 6 // 2008

Liela daļa papildu informācijas par Eiropas Savienību ir pieejama internetā.
Tai var piekļūt, izmantojot *Europa* serveri (<http://europa.eu>).

Kataloga dati ir atrodami šīs publikācijas beigās.
Luksemburga: Eiropas Kopienu Oficiālo publikāciju birojs, 2008. gads.

ISBN 978-92-95009-47-9

© Eiropas Kopienas, 2008. gads.
Pārpublicēšanas gadījumā atsauce uz avotu ir obligāta.

Printed in Belgium

SATURS

Punkti

I-VI	KOPSAVILKUMS
1-11	1. NODAĻA. IEVADS
1-6	1.1. SADAĻA. REVĪZIJAS KONTEKSTS
7-11	1.2. SADAĻA. TIESISKAIS REGULĒJUMS
12-16	2. NODAĻA. REVĪZIJAS TVĒRUMS UN PIEEJA
17-41	3. NODAĻA. APSVĒRUMI
17-22	3.1. SADAĻA. REHABILITĀCIJAS VAJADZĪBU NOSKAIDROŠANA UN PROJEKTU IZSTRĀDE
18-19	SAVLAIČĪGA REHABILITĀCIJAS STRATĒGIJA, KAS IETVER PLAŠĀKUS JAUTĀJUMUS
20-22	ĀTRĀKA PROJEKTU IZSTRĀDE UN LABĀKA SAŅĒMĒJU DALĪBA PĒC CUNAMI NEKĀ PĒC ORKĀNA <i>MITCH</i>
23-29	3.2. SADAĻA. ATBALSTA ĪSTENOŠANA
24-26	ĀTRI SNiegTS REHABILITĀCIJAS ATBALSTS INDONĒZIJĀ, BET LĒNI SNiegTS ATBALSTS ŠRILANKĀ UN PĒC ORKĀNA <i>MITCH</i>
27-29	LAI NODROŠINĀTU EFEKTIVITĀTI, JĀPILNVEIDO PĀRRAUDZĪBAS SISTĒMAS
30-41	3.3. SADAĻA. REZULTĀTU SASNIEGŠANA
31-33	SASNIEGTI DAUDZI LIETDERĪGI TIEŠIE REZULTĀTI
34-37	ATŠĶIRĪGA SASAISTE AR AGRĀKO HUMĀNO PALĪDZĪBU
38	CIEŠĀ SASAISTE AR ILGTERMIŅA ATTĪSTĪBU
39-41	BAŽAS PAR PROJEKTU ILGTSPĒJĪBU
42-45	4. NODAĻA. SECINĀJUMI UN IETEIKUMI
	KOMISIJAS ATBILDES

KOPSAVILKUMS

I.

Pēc cunami Indijas okeānā 2004. gada 26. decembrī, kad bojā gāja vairāk nekā 200 000 cilvēki un radītie zaudējumi bija aptuveni 10 miljardi EUR, Revīzijas palāta savā ziņojumā atzīmēja Komisijas sniegto tūlītējo humāno palīdzību, kuras mērķis bija novērst un mazināt cilvēku ciešanas. Diskusijās par šo ziņojumu Parlaments un Padome lūdza Palātu sekot līdzi arī turpmākajam ilgtermiņa rehabilitācijas posmam, kuram Komisija bija atvēlējusi aptuveni 300 miljonus EUR. Tādēļ šajā revīzijā Palāta pārbaudīja rehabilitācijas atbalstu pēc cunami. Revīzijas tvērumu paplašināja, lai iekļautu arī Komisijas 250 miljonus EUR vērtu rehabilitācijas atbalstu pēc orkāna *Mitch*, kas skāra Vidusameriku 1998. gada oktobrī. (Sk. 1.–14. punktu.)

II.

Lai izvērtētu Komisijas veikumu rehabilitācijas atbalsta pārvaldībā pēc orkāna *Mitch* un cunami, šajā revīzijā apskatīti trīs jautājumi (sk. 15. un 16. punktu):

- a) Vai Komisija atbilstoši noskaidroja katastrofu skarto valstu rehabilitācijas vajadzības?
- b) Vai Komisijas procedūras nodrošina to, ka atbalstu īsteno savlaicīgi un efektīvi?
- c) Vai ir sasniegti projektu prognozētie rezultāti, tai skaitā apmierinoša īstermiņa palīdzības sasaiste ar ilgtermiņa attīstību?

KOPSAVILKUMS

III.

Gan pēc orkāna *Mitch*, gan pēc cunami Komisija izstrādāja rehabilitācijas stratēģiju mazāk nekā sešos mēnešos; tajā atzina vajadzību ne tikai atjaunot bojāto infrastruktūru, bet arī domāt par ilgtermiņa attīstību un risināt to iedzīvotāju vajadzības, kurus šīs dabas katastrofas skāra netieši. Pēc orkāna *Mitch* projektu koncepciju izstrādes process, kas vēlāk pārveidoja rehabilitācijas stratēģiju konkrētos projektos, bija ilgstošs un noritēja līdz 2002. gada oktobrim, proti, četrus gadus pēc katastrofas. Turpretim pēc cunami koncepciju izstrādes process, kuru īstenoja starptautiskas organizācijas, caur kurām Komisija sniedza finansējumu, bija ātrāks un lielāko projektu koncepcijas apstiprināja astoņu mēnešu laikā pēc katastrofas Indonēzijā, bet Šrilankā — pēc vienpadsmit mēnešiem. Turklāt, lai labāk noteiktu reālās vajadzības, Komisija aizvien sekmīgāk atbalsta sniegšanu saskaņojusi un apspriedusi ar saņēmējvalstīm — gan valsts, gan vietējā līmenī. (Sk. 17.–22. punktu.)

IV.

Vidusamerikā pēc orkāna *Mitch* projektu koncepciju izstrāde ieilga, un projektu īstenošana arī kavējās, jo bija grūti atrast apmierinošus darbuzņēmējus un piemērotus zemes gabalus. Komisijas sniegto rehabilitācijas atbalstu visstraujāk īstenoja Indonēzijā, kur ar Multidonoru trasta fonda starpniecību tiešos rezultātus ieguva divos gados pēc cunami. Turpretim Šrilankā līdz šim panākumi ir nelieli lielākoties tādēļ, ka ir uzliesmojuši nemieri. Komisija nav risinājusi visas galvenās nepilnības rehabilitācijas atbalsta efektivitātes kontrolē

un pārraudzībā, tomēr tai izdevās uzlabot no Multidonoru trasta fonda saņemamās uzraudzības informācijas kvalitāti Indonēzijā. Šrilankā visiem projektiem vēl nebija izveidotas pienācīgas kontroles un uzraudzības procedūras, ko piemērot starptautiskām organizācijām. Pēc abām katastrofām Komisija nenodrošināja to, lai būtu izvirzīti precīzi aprēķināmi mērķi un sistēmas sniegtu pietiekamu informāciju, kas vajadzīga atbalsta efektivitātes uzraudzīšanai un pierādīšanai. (Sk. 23.–29. punktu.)

V.

Neskatoties uz iepriekš minēto, tika sasniegti daudzi lietderīgi tiešie rezultāti. Vidusamerikā ar Komisijas piešķirto finansējumu īstenoja projektus, kas ietvēra skolu, mājokļu, veselības aprūpes centru, kanalizācijas un dzeramā ūdens sistēmu izbūvi. Indonēzijā tiešie rezultāti ietvēra jaunuzbūvētus mājokļus, ceļus, skolas un pašvaldību centrus. Tā kā pēc abām katastrofām kāpa cenas, tad netika sasniegti visi plānotie rezultāti. Projekti pārsvarā ietvēra attīstības nevis rehabilitācijas pasākumus, un sasaiste ar agrāko humāno palīdzību ir bijusi atšķirīga. Ciešā sasaiste ar ilgtermiņa attīstību sekmē projektu ilgtspējību, lai gan projektu koncepcijās nav pietiekami norādīti finansējuma avoti, lai nodrošinātu to, ka darbības turpinās arī pēc projekta finansējuma beigām. (Sk. 30.–41. punktu.)

VI.

Pamatojoties uz šiem apsvērumiem, Palāta ir sagatavojusi ieteikumus, kas varētu palīdzēt Komisijai produktīvāk un efektīvāk sniegt rehabilitācijas atbalstu. (Sk. 42.–45. punktu.)

1. NODAĻA. IEVADS

1.1. SADAĻA. REVĪZIJAS KONTEKSTS

1. Indijas okeānā notikušais cunami 2004. gada 26. decembrī nogalināja vairāk nekā 200 000 cilvēku un radīja zaudējumus 10 miljardu EUR apmērā. Visvairāk Indonēzijā cieta Ačehas province, jo tur bojā gāja vai pazuda vairāk nekā 160 000 cilvēku un vairāk nekā pusmiljonam iedzīvotāju nācās pārcelties. Šrilankā, kas bija otra visvairāk cietusī valsts, bojā gāja vai pazuda aptuveni 35 000 cilvēku, bet pusmiljonam cilvēku nācās pārcelties uz citu dzīvesvietu.
2. Revīzijas palātas Īpašajā ziņojumā Nr. 3/2006¹ tika sniegta informācija par to, kā Komisija sniedza humāno palīdzību cietušajiem šajā dabas katastrofā. Palāta bija viena no pirmajām, kas sagatavoja revīzijas ziņojumu par sniegto atbalstu pēc cunami un šajā agrīnajā posmā uzmanību pievērsa Komisijas sniegtajai īstermiņa humānajai palīdzībai. Pārrunājot šo ziņojumu, Eiropas Parlamenta Budžeta kontroles komiteja izteica vēlēšanos, lai Palāta ziņotu par turpmāko ilgtermiņa rehabilitācijas posmu², un Padome atbalstīja šo ierosinājumu³.

¹ Īpašais ziņojums Nr. 3/2006 par Eiropas Komisijas sniegto humāno palīdzību cunami upuriem (OV C 170, 21.7.2006. 1. lpp.).

² Budžeta kontroles komitejas 2006. gada 19. un 20. jūnija sanāksme.

³ Padomes secinājumi par Revīzijas palātas Īpašo ziņojumu Nr. 3/2006 par Eiropas Komisijas sniegto humāno palīdzību cunami upuriem (šos secinājumus 2006. gada oktobrī pieņēmusi Ārējo attiecību padome).

- 3.** Tieši šajā kontekstā Palāta nolēma pārbaudīt rehabilitācijas atbalstu pēc cunami, lai novērtētu Komisijas veikumu rehabilitācijas atbalsta pārvaldībā. Revīzijas tvērumu paplašināja, lai iekļautu Komisijas sniegto atbalstu pēc orkāna *Mitch*, kas 1998. gada 30. un 31. oktobrī Vidusamerikā skāra Hondurasu, Nikaragvu, Salvadoru un Gvatemalu, kur kopumā gāja bojā vairāk nekā 10 000 cilvēku, bet materiālie zaudējumi bija aptuveni 5 miljardi EUR. Komisijas sniegtā palīdzība rehabilitācijai kopumā aptuveni 550 miljonu EUR apmērā pēc orkāna *Mitch* un cunami ir aptuveni 70 % no vispārējā budžeta finansētā rehabilitācijas atbalsta pēc dabas katastrofām kopš 1998. gada.
- 4.** Pēc orkāna *Mitch* Komisija piešķīra apmēram 250 miljonus EUR no rehabilitācijas budžeta pozīcijas Reģionālajai programmai atjaunošanas darbiem Vidusamerikā. Lielāko daļu šā finansējuma projektiem novirzīja, izmantojot 15 programmu pārvaldības vienības⁴, sk. **1. tabulu**.

⁴ Pēc starptautiska konkursa organizēšanas izveidoja programmas pārvaldības vienības. Direktora vadībā tās atbild par Komisijas apstiprināto rehabilitācijas programmu īstenošanu.

1. TABULA.

RPADV INTERVENČES PASĀKUMI VALSTU UN PARTNERU SADALĪJUMĀ

(miljonos EUR)

Valsts	Liela mēroga projekti, kurus pārvalda 15 programmas pārvaldības vienības (PPV)	Vidēja mēroga projekti, kurus pārvalda valsts iestādes un ANO	Mazi NVO projekti	Kopā
Hondurasa	111,0	5,2	3,1	119,3
Nikaragva	72,9	5,1	5,3	83,3
Salvadora	24,5	0,9	3,1	28,5
Gvatemala	13,6	2,7	2,3	18,6
Kopā	222,0	13,9	13,8	249,7

Avots: Reģionālās programmas atjaunošanas darbiem Vidusamerikā (RPADV) 2005. gada pārskats.

5. Pēc cunami Komisija atbalsta līdzekļus Indonēzijai (aptuveni 200 miljonus EUR) novirzīja uz Pasaules Bankas Multidonoru trasta fondu, sk. **2. tabulu**. Koordinācijas komiteja atbildēja par prioritāšu noteikšanu, projektu apstiprināšanu un Multidonoru trasta fonda darbības gaitas uzraudzīšanu. Šo komiteju vadīja pārstāvji no Komisijas, Pasaules Bankas un Indonēzijas valdības aģentūras, kura bija atbildīga par atjaunošanas pasākumu koordinēšanu⁵. Projektus pārraudzīja partneraģentūra, parasti tā bija Pasaules Banka, bet tos īstenoja kāda no Indonēzijas ministrijām kā īstenotāja aģentūra⁶.
6. Komisijas atbalstu Šrilankai pēc cunami novirzīja caur starptautiskām organizācijām: lielākoties Āzijas Attīstības banku un Apvienoto Nāciju Organizāciju (sk. **3. tabulu**).

⁵ Ačehas-Niasas rehabilitācijas un rekonstrukcijas aģentūra (BRR jeb *Badan Rehabilitasi dan Rekonstruksi*).

⁶ Eiropas Komisija bija lielākais donors Multidonoru trasta fondā, apsolot sniegt palīdzību vairāk nekā 200 miljonu EUR apmērā jeb 40 % no kopējās apsolutās palīdzības. Nākamie lielākie atbalsta sniedzēji bija Nīderlande (26 %), Apvienotā Karaliste (11 %) un Pasaules Banka (4 %).

2. TABULA.

ES BUDŽETA IEMAKSAS MULTIDONORU TRASTA FONDĀ INDONĒZIJĀ

(miljonos EUR)

Iemaksa	Avots	Apstiprinātais datums	Kopā
Ātrās reaģēšanas mehānisms	Ātrās reaģēšanas mehānisms	12.8.2005.	3,5
Pirmā iemaksa	Sadarbība Āzijā un Latīņamerikā	29.8.2005.	29,9
Otrā iemaksa		21.9.2005.	37,7
Trešā iemaksa		16.12.2005.	13,9
Ceturrtā iemaksa	Rehabilitācijas pasākumi	25.4.2006.	117,5
Kopā			202,5

1.2. SADAĻA. TIESISKAIS REGULĒJUMS

7. Rehabilitācijas regulā⁷ ir noteiktas procedūras konkrētām budžeta pozīcijām rehabilitācijas pasākumiem un definēts, ka rehabilitācijas atbalsts ir otrs no trīs svarīgākajiem atbalsta posmiem pēc dabas katastrofas:

- sniegt sākotnējo īstermiņa humāno palīdzību, lai glābtu dzīvības un apmierinātu krīzes skarto iedzīvotāju tūlītējās vajadzības, piemēram, sniegtu ārkārtas pārtikas atbalstu, ūdeni, pajumti un zāles;
- sniegt vidēja termiņa rehabilitācijas atbalstu, lai atjaunotu pamata infrastruktūru, atsāktu ražošanu un pilnveidotu iestāžu darbību;
- atsākt ilgtermiņa atbalsta sniegšanu attīstībai.

⁷ Padomes 1996. gada 22. novembra Regula (EK) Nr. 2258/96 par rehabilitācijas un atjaunošanas pasākumiem jaunattīstības valstīs (OV L 306, 28.11.1996., 1. lpp.).

3. TABULA.

ŠRILANKĀ FINANSĒTIE PROJEKTI

(miljonos EUR)

Lēmums	Budžets	Partneris	Nosaukums	Summa
2005. gads – 45 miljoni EUR	Sadarbība Āzijā un Latīņamerikā	ANO aģentūra	Steidzama iztikas līdzekļu programma	5,4
		Āzijas Attīstības banka	<i>Matara-Batticaloa</i> ceļa rehabilitācija	39,4
2006. gads – 50 miljoni EUR	Rehabilitācija	Starptautiska organizācija	Vietējās kopienas iztikas līdzekļu attīstība	9,9
		ANO aģentūra	Vietējie piebraucamie ceļi	29,9
		ANO aģentūra	Vides atvēršana	9,9
Kopā				94,5

- 8.** Komisijas Paziņojumā par seku likvidēšanas, rehabilitācijas un attīstības sasaisti⁸ uzsvērts, ka šie trīs posmi nav jāskata nošķirti, bet gan saskaņoti, lai to starpā nodrošinātu ciešu sasaisti.
- 9.** Regula par sadarbību ar Āziju un Latīņameriku⁹ arī ietver noteikumus par rehabilitācijas finansēšanu pēc dabas katastrofām¹⁰. *EuropeAid* sadarbības birojs (*EuropeAid*) atbild par tā rehabilitācijas atbalsta īstenošanu, kuru finansē saskaņā ar Rehabilitācijas regulu un Regulu par sadarbību ar Āziju un Latīņameriku.
- 10.** Mērķis Ātrās reaģēšanas mehānismam, kuru izveidoja ar Padomes regulu (EK) Nr. 381/2001¹¹ un kuru īsteno Ārējo attiecību ģenerāldirektorāts, bija steidzami reaģēt uz dabas katastrofā cietušo valstu vajadzībām. Tas nevar finansēt humāno palīdzību un var finansēt tikai tādus pasākumus, kuri ilgst ne vairāk kā sešus mēnešus un kurus nebūtu bijis iespējams uzsākt pietiekami ātri ar esošo instrumentu palīdzību. Ātrās reaģēšanas mehānisma procedūras ļauj reaģēt ātri, jo Komisijai tikai jāinformē Padome par plānotajiem pasākumiem, šos pasākumus oficiāli neapstiprinot.
- ⁸ Komisijas 1996. gada 30. aprīļa Paziņojums COM(96) 153 par seku likvidēšanas, rehabilitācijas un attīstības sasaisti.
- ⁹ Padomes 1992. gada 25. februāra Regula (EEK) Nr. 443/92 par finansiālu un tehnisku palīdzību Āzijas un Latīņamerikas jaunattīstības valstīm un sadarbību ar tām (OV L 52, 27.2.1992., 1. lpp.).
- ¹⁰ Rehabilitācijas regula ļauj pieņemt lēmumus vērtībā līdz 2 miljoniem EUR bez Dalībvalstu komitejas piekrišanas, bet regulā par finansiālu un tehnisku palīdzību Āzijas un Latīņamerikas jaunattīstības valstīm šis ierobežojums noteikts 1 miljona EUR apmērā.
- ¹¹ OV L 57, 27.2.2001., 5. lpp.

- 11.** Šīs regulas 2007. gadā aizstāja Attīstības sadarbības instruments¹², kuru īsteno *EuropeAid*, un Stabilitātes instruments¹³, kuru īsteno Ārējo attiecību ģenerāldirektorāts. Jaunie noteikumi ietver vienkāršotākas procedūras reaģēšanai uz dabas katastrofām¹⁴.

¹² Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 18. decembra Regula (EK) Nr. 1905/2006, ar ko izveido finanšu instrumentu sadarbībai attīstības jomā (OV L 378, 27.12.2006., 41. lpp.).

¹³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 15. novembra Regula (EK) Nr. 1717/2006, ar ko izveido Stabilitātes instrumentu (OV L 327, 24.11.2006., 1. lpp.).

¹⁴ Parasti finansējuma lēmumus pieņem pēc tam, kad tos ir apstiprinājusi Dalībvalstu pārvaldības komiteja. Taču krīzes gadījumā Stabilitātes instruments paredz iespēju piešķirt finansējumu pasākumiem vērtībā līdz 20 miljoniem EUR, tos neapstiprinot Dalībvalstu pārvaldības komitejā. Attīstības sadarbības instruments paredz mehānismu, kas nodrošina ātri sniegt atbalstu līdz 10 miljoniem EUR, īstenojot īpašus pasākumus, ja radušies neparedzēti apstākļi, piemēram, dabas katastrofa, tos neapstiprinot Dalībvalstu pārvaldības komitejā.

Notekūdeņu attīrīšanas stacijas būvniecība Hondurasā.

Avots: Eiropas Revīzijas palāta.

2. NODAĻA. REVĪZIJAŠ TVĒRUMS UN PIEEJA

12. Revīzijā pārbaudīja Komisijas sniegto rehabilitācijas atbalstu pēc cunami Indijas okeānā 2004. gada decembrī, kā arī papildus pārbaudīja Komisijas īstenotos pasākumus pēc orkāna *Mitch*. Lai gan orkāns *Mitch* skāra Vidusameriku 1998. gadā, projektus vēl tikai pabeidza 2007. gadā.
13. Šis revīzijas tvērumā neietilpst humānā palīdzība, jo tās pārbaude ir aprakstīta jau Revīzijas palātas Īpašajā ziņojumā Nr. 3/2006 par Komisijas sniegto palīdzību cunami upuriem. Tomēr revīzijā pārbaudīja īstermiņa humānās palīdzības sasaisti ar ilgtermiņa rehabilitāciju un ātrās reaģēšanas mehānisma ieguldījumu.
14. Pārbaudot Komisijas sniegto atbalstu pēc šīm divām dabas katastrofām, revīzijā galvenā uzmanība tika veltīta trīs dažādiem īstenošanas mehānismiem:
 - a) programmu pārvaldības vienībām Vidusamerikā,
 - b) iemaksām Multidonoru trasta fondā Indonēzijā,
 - c) maksājumiem starptautiskām organizācijām Šrilankā.
15. Lai izvērtētu Komisijas veikumu rehabilitācijas atbalsta pārvaldībā pēc orkāna *Mitch* un cunami, šajā ziņojumā galvenie apskatītie jautājumi ir šādi:
 - a) Vai Komisija atbilstoši noskaidroja katastrofu skarto valstu rehabilitācijas vajadzības?
 - b) Vai Komisijas procedūras nodrošina to, ka atbalstu īsteno savlaicīgi un efektīvi?
 - c) Vai ir sasniegti projektu prognozētie rezultāti, tai skaitā apmierinoša īstermiņa palīdzības sasaiste ar ilgtermiņa attīstību?
16. Revīzijā pārbaudīja dokumentus un veica intervijas un pārbaudes uz vietas. Revīzijā izvērtēja sistēmas atbalsta pārvaldībai, uzraudzībai un kontrolei un tās pārbaudīja uz vietas, apmeklējot partnerus un projektus Nikaragvā, Hondurasā, Indonēzijā un Šrilankā. Uz vietas apmeklētie projekti un partneri ir norādīti **4. tabulā**. Lai iegūtu pamatotu situācijas kopainu, projektus pārbaudēm uz vietas atlasīja pēc nozares, atrašanās vietas, atbalsta summas, īstenošanas posma un partnera veida.

4. TABULA.

UZ VIETAS APMEKLĒTIE REHABILITĀCIJAS PROJEKTI

(miljonos EUR)

Partneris	Projekta apraksts	Komisijas finansējums ¹
NIKARAGVA		
Programmas pārvaldības vienība (PPV)	Izglītības nozares pilnveidošana (FOSED)	18,7
PPV	Integrētais projekts <i>Estelí Ocotal (PRIESO)</i>	18,9
PPV	Veselības aprūpes atjaunošana un pilnveidošana Managvā (<i>FORSIMA</i>)	10,2
PPV	Managvas perifērijas integrēts projekts (<i>PROMAPER</i>)	23,9
Apvienoto Nāciju Organizācija	Ūdens un kanalizācija Leonas departamentā	1,5
Nikaragvā apmeklēto projektu kopējā vērtība		73,2
HONDURASA		
PPV	Ūdens un kanalizācija Tegusigalpā	26,7
PPV	Veselība un izglītība	23,1
PPV	Atbalsts pašvaldībām, mājokļu un privātajam sektoram (vietējai attīstībai)	23,9
Hondurasā apmeklēto projektu kopējā vērtība		73,7
INDONĒZIJA		
Pasaules Banka	Ačehas zemes administrācijas sistēmas atjaunošana	8,4
Pasaules Banka	<i>Kecamatan</i> attīstības projekts (<i>KDP</i>)	19,0
Pasaules Banka	Projekts nabadzības novēršanai pilsētās (<i>UPP</i>)	5,3
Pasaules Banka	Mājokļu atjaunošanas un celtniecības projekts vietējā pašvaldībā (<i>REKOMPAK</i>)	24,9
Apvienoto Nāciju Organizācija	Programma atkritumu apsaimniekošanas atjaunošanai pēc cunami	4,2
Indonēzijā apmeklēto projektu kopējā vērtība		61,8
ŠRILANKA		
Apvienoto Nāciju Organizācija	Steidzama iztikas līdzekļu programma	5,4
Āzijas Attīstības banka	<i>Matara-Batticaloa</i> ceļa rehabilitācija	39,4
Starptautiska organizācija	Vietējās kopienas iztikas līdzekļu attīstība	9,9
Apvienoto Nāciju Organizācija	Vietējie piebraucamie ceļi	29,9
Apvienoto Nāciju Organizācija	Vides atveseļošana	9,9
Šrilankā apmeklēto projektu kopējā vērtība		94,5

¹ Projektiem Indonēzijā norādītā summa atbilst 40 % finansējuma, ko sniedzis Multidonoru trasta fonds, kas 40 % finansējuma saņem no Komisijas.

3. NODAĻA. APSVĒRŪMI

3.1. SADALA, REHABILITĀCIJAS VAJADZĪBU NOSKAIDROŠANA UN PROJEKTU IZSTRĀDE

17. Revīzijā pārbaudīja, vai pēc orkāna *Mitch* un cunami sākotnējā humānās palīdzības posma Komisija izstrādāja stratēģiju turpmākam rehabilitācijas posmam, kurā uzmanība būtu veltīta ne tikai pamata infrastruktūras fiziskai atjaunošanai, bet būtu ņemtas vērā arī plašākas vajadzības¹⁵. Revīzijā pārbaudīja arī to, vai šo rehabilitācijas stratēģiju savlaicīgi izvērsa projektos, kā arī pārbaudīja to, kādā mērā saņēmēju līdzdalība ietekmēja atbalsta ilgtspējību.

SAVLAICĪGA REHABILITĀCIJAS STRATĒGIJA, KAS IETVER PLAŠĀKUS JAUTĀJUMUS

18. Pēc orkāna *Mitch* 1998. gada oktobrī Komisija izstrādāja rehabilitācijas stratēģiju mazāk nekā sešos mēnešos. Tās plānoto rehabilitācijas atbalstu izklāstīja 1999. gada aprīlī Kopienas Rīcības plānā atjaunošanas darbiem Vidusamerikā¹⁶. Šis dokuments bija pamats tam, lai izveidotu Reģionālo programmu atjaunošanas darbiem Vidusamerikā. Šajā programmā pastiprinātu uzmanību pievērsa izglītībai un veselībai, un tās mērķis bija ne tikai atjaunot bojāto infrastruktūru, bet arī uzlabot un pielāgot iestāžu darbību, tādējādi veidojot pamatu ilgtspējīgai attīstībai.
19. Pēc cunami Indijas okeānā 2004. gada decembrī Komisija plānoto rehabilitācijas atbalstu izstrādāja arī mazāk nekā sešos mēnešos, un to izklāstīja 2005. gada maijā Cunami indikatīvajā programmā¹⁷. Programmas mērķis bija atjaunot ceļus, mājas, skolas un slimnīcas un atjaunot iztikas līdzekļu avotus. Tajā atzina, ka cunami ietekmēja ne tikai šauro piekrastes joslu, kuru tieši skāra cunami vilnis, un tās mērķis bija sniegt plašākas attīstības atbalstu visiem dabas katastrofas skarto rajonu iedzīvotājiem. Tajā atzina arī vajadzību ņemt vērā ilgtermiņa konfliktus starp valdību un separātiskajām organizācijām gan Ačehā, gan Šrilankā. Ačehā 30 gadus ilgās nesaskaņas starp Indonēzijas valdību un Brīvās Ačehas kustību bija prasījušas 15 000 dzīvību. Šrilankā ik pa laikam ir uzplaiksnījis pilsoņu karš starp Šrilankas valdību un Tamilu atbrīvošanas tīģeriem, un kopš 1983. gada bojā ir gājuši 60 000 cilvēku. Laikā, kad cunami skāra šo reģionu, t. i., 2004. gada decembrī, jau trīs gadus bija pamiers un 400 000 cilvēku bija atgriezušies sākotnējā dzīvesvietā, tomēr aplēses liecināja, ka vēl arvien 400 000 cilvēku nebija atgriezušies savā dzīvesvietā iepriekš minētā konflikta dēļ.

¹⁵ Komisijas 2001. gada 23. aprīļa Paziņojums COM(2001) 153 par seku likvidēšanas, rehabilitācijas un attīstības sasaistes novērtējumu un Komisijas 2005. gada 20. aprīļa Paziņojums COM(2005) 153 par ES reaģēšanas stiprināšanu katastrofu un krīžu gadījumos trešās valstīs.

¹⁶ Komisijas 1999. gada 28. aprīļa Paziņojums COM(1999) 201 Padomei un Eiropas Parlamentam par Kopienas Rīcības plānu atjaunošanas pasākumiem Vidusamerikā.

¹⁷ C(2005) 1490, 23.5.2005. Cunami indikatīvā programma — Indonēzija, Šrilanka, Maldīvu salas (2005–2006).

ĀTRĀKA PROJEKTU IZSTRĀDE UN LABĀKA SAŅĒMĒJU DALĪBA PĒC CUNAMI NEKĀ PĒC ORKĀNA MITCH

- 20.** Pēc orkāna *Mitch* sākotnējo stratēģiju, kas bija izklāstīta 1999. gada aprīlī Kopienas Rīcības plānā atjaunošanas darbiem Vidusamerikā, tehniskās palīdzības birojs izvērsa konkrētos projektus. Konceptiju izstrāde sākās 1999. gada oktobrī un ilga trīs gadus līdz 2002. gada oktobrim — četrus gadus pēc orkāna *Mitch* postījumiem. Tā kā konceptiju izstrāde bija ilga, par projektu īstenošanu atbildīgajām programmu pārvaldības vienībām nācās pārstrādāt dažus projektus, tādējādi vēl vairāk patērējot laiku pirms projektu uzsākšanas. Turklāt 15 programmu pārvaldības vienību izmantošana bez valsts iestāžu iesaistīšanas, izstrādes posmā mazināja sasaisti ar valsts pārvaldes iestādēm.
- 21.** Turpretim Indonēzijā pēc cunami konceptiju izstrāde noritēja ātrāk. Pirmajā Multidonoru trasta fonda Koordinācijas komitejas sanāksmē 2005. gada maijā apstiprināja četrus projektu konceptiju priekšlikumus par kopējo summu aptuveni 150 miljonu EUR apmērā, un sīki izstrādātos projektu priekšlikumus visiem četriem projektiem apstiprināja līdz 2005. gada augustam. Koordinācijas sekmēšana bija viens no galvenajiem iemesliem Komisijas lēmumam novirzīt tās sniegto atbalstu caur Multidonoru trasta fondu. Multidonoru trasta fonds apstiprināja tikai tādus projektus, kurus iepriekš bija izskatījuši attiecīgā valsts aģentūra, kas atbildēja par atjaunošanas centienu koordinēšanu. Turklāt bieži vien projektos bija iekļauta līdzdalīga plānošanas pieeja, lai nodrošinātu to, ka tiek apmierinātas patiesās vajadzības, un lai sekmētu projektu ilgtspējības izredzes.
- 22.** Līdzīgi arī Šrilankā konceptiju izstrāde bija ātrāka, un 2005. gada novembrī parakstīja nolīgumus par pirmo finansējuma daļu 45 miljonu EUR apmērā, ko piešķīra ar starptautisku organizāciju starpniecību. Tāpat kā Indonēzijā Komisija izmantoja saņēmējvalstu koordinācijas mehānismus, taču šoreiz reģionālā līmenī, jo uzskatīja to par efektīvāku, un projekti bieži vien ietvēra līdzdalīgu plānošanas pieeju atbalsta ilgtspējībai. Turpretim saistībā ar otro finansējuma daļu 50 miljonu EUR apmērā Šrilankā konceptiju izstrāde kavējās nopietnu šīs valsts politisko problēmu dēļ. Sākotnēji bija plānots, ka šos līdzekļus piešķirs caur Operatīvās grupas cunami seku likvidēšanai trasta fondu, kā bija vienojušies 2005. gada jūnijā¹⁸, tomēr 2005. gada decembrī Operatīvo grupu deklarēja par nekonstitucionālu, un pēc šīs neveiksmes Komisijas delegācija 2005. gada decembrī uzreiz uzsāka pārprojektēšanu.

¹⁸ Operatīvā grupa cunami seku likvidēšanai bija mehānisms ārēji finansēto seku likvidēšanas līdzekļu piešķiršanai Ziemeļaustrumu reģioniem. Šajā grupā ietilpa vairākas komitejas, kurās strādāja pārstāvji no valdības (lielākoties pārstāvoņi singāļus), Tamilu atbrīvošanas kustības un musulmaņu kopienas.

3.2. SADAĻA. ATBALSTA ĪSTENOŠANA

- 23.** Revīzijā pārbaudīja, vai rehabilitācijas atbalstu īstenoja pietiekami ātri, lai apmierinātu katastrofās cietušo vajadzības¹⁹, un vai sistēmas, kuras Komisija izmantoja, lai uzraudzītu atbalsta īstenošanas efektivitāti un gaitu, ļāva nodrošināt atbalsta līdzekļu pareizu finansiālo pārvaldību²⁰.

ĀTRI SNIEGTS REHABILITĀCIJAS ATBALSTS INDONĒZIJĀ, BET LĒNI SNIEGTS ATBALSTS ŠRILANKĀ UN PĒC ORKĀNA MITCH

- 24.** Pēc ilgstošas projektu koncepciju izstrādes Vidusamerikā bija papildu kavēšanās projektu īstenošanā, kas bieži vien bija saistīta ar grūtībām atrast apmierinošus darbuzņēmējus vai piemērotus zemes gabalus (sk. 1. izcēlumu).
- 25.** No dažādiem atbalsta veidiem Multidonoru trasta fonda sniegtais atbalsts Indonēzijā bija pats ātrākais un, lai gan bija daži aizkavēšanās gadījumi, daudzus tiešos rezultātus tur sasniedza divu gadu laikā pēc cunami.

¹⁹ Padomes 1996. gada 22. novembra Regula (EK) Nr. 2258/96 par rehabilitācijas un atjaunošanas darbiem jaunattīstības valstīs (OV L 306, 28.11.1996., 1. lpp.).

²⁰ Komisijas 2005. gada 20. aprīļa Paziņojums COM(2005) 153 par ES reaģēšanas spējas stiprināšanu katastrofu un krīžu gadījumos trešās valstīs.

1. IZCĒLUMS.

KAVĒŠANĀS PIEMĒRI

Nikaragvā notekūdeņu attīrīšanas iekārtu projektu uzsāka tikai 2006. gadā, proti, vairāk nekā septiņus gadus pēc orkāna *Mitch*, jo projektēšana bija ilga, pēc tam vajadzēja veikt pārprojektēšanu, jo sākotnējā koncepciju izstrāde bija neapmierinoša, un bija grūti atrast piemērotu darbuzņēmēju. Termiņus pagarināja **programmas pārvaldības vienībai**, kas atbildēja par ūdens un higiēnas projektu **Hondurasā**, jo bija grūti atrast piemērotu zemes gabalu, kā arī programmas pārvaldības vienībai, kas atbildēja par veselības un izglītības projektu Hondurasā, jo īstenošanas aģentūras spēja nebija pietiekama.

Šrilankā Komisija ar **Āzijas Attīstības bankas** starpniecību valsts autoceļu rehabilitācijai piešķīra finansējumu 40 miljonu EUR apmērā. Darbi uz A2 autoceļa dienvidos sākās tikai 2007. gadā, savukārt konkursā par darbiem uz A4 autoceļa austrumos 2007. gada septembrī vēl norisinājās piedāvājumu izvērtēšana. **ANO aģentūras** īstenoto projektu 5 miljonu EUR apmērā iztikas nodrošināšanai pabeidza ar kavēšanos, jo pasliktinājās drošība, un tā termiņu pagarināja par gadu līdz 2008. gada septembrim.

- 26.** Šrilankā projektu īstenošanas gaita ir bijusi lēna. Āzijas Attīstības bankas finansētā valsts ceļu atjaunošana kavējās. Turklāt tā kā vajadzēja veikt pārprojektēšanu (sk. 22. punktu), ANO aģentūras projektu faktisko īstenošanu sāka tikai 2007. gada otrā pusē. Papildu kavēšanās notika lielākoties tādēļ, ka bija grūtības atlasīt personālu. Tādēļ gandrīz trīs gadus pēc cunami ANO aģentūras bija tikai nesen uzsākušas vides atveseļošanu un vietējo ceļu atjaunošanu.

Darbs uz A2 valsts nozīmes ceļa Šrilankā.

Avots: Eiropas Revīzijas palāta.

LAI NODROŠINĀTU EFEKTIVITĀTI, JĀPILNVEIDO PĀRRAUDZĪBAS SISTĒMAS

- 27.** Vidusamerikā rehabilitācijas projektus īstenoja programmu pārvaldības vienības, bet delegācija cieši uzraudzīja un kontrolēja izdevumus. Tomēr Komisija nenodrošināja salīdzināmu vai standarta izmaksu informāciju, lai būtu iespējams uzraudzīt un pierādīt projektu īstenošanas efektivitāti (sk. 2. izcēlumu). Dažos projektos, piemēram, ūdens un notekūdeņu attīrīšanas iekārtu projektos, Komisija nenodrošināja to, lai būtu izvirzīti precīzi aprēķināmi tiešo rezultātu mērķi sasniegto rezultātu salīdzināšanai ar plānotajiem. Turklāt neveica plānoto ārējo starpposma vērtēšanu Reģionālajai programmai atjaunošanas darbiem Vidusamerikā.

2. IZCĒLUMS

SALĪDZINĀMU VAI STANDARTA IZMAKSU INFORMĀCIJAS TRŪKUMS

Delegācija sistemātiski neaprēķina un nesalīdzina līdzīgu darbību vienības izmaksas Reģionālajā programmā atjaunošanas darbiem **Vidusamerikā** (piemēram, vienas mājas izmaksas, ūdens tilpnes viena kubikmetra izmaksas, vienas tualetes izmaksas, kanalizācijas un ūdensvada viena metra izmaksas), kas ļautu pārbaudīt, pamatot un izskaidrot nozīmīgas izmaksu atšķirības. Šāda situācija pastāv, lai gan ir liecības par to, ka darbību vienības izmaksas vērā ņemami atšķiras. Piemēram, **programmas pārvaldības vienība**, kas atbildēja par projektu Managvas perifērijā, par katru māju ANO aģentūrai maksāja EUR 7000, savukārt programmas pārvaldības vienībai, kas atbildēja par pašvaldību projektu Hondurasā, iesaistot atbalsta saņēmējus celtniecības darbos, izdevās uzbūvēt katru māju par nieka EUR 2900.

Indonēzijā **Multidonoru trasta fonda** ziņojumos nav norādīta projektu tiešo rezultātu saikne ar attiecīgām izmaksām, un tādējādi nav iespējams izvērtēt izmaksu efektivitāti vai savstarpēji salīdzināt izmaksas.

Šrilankā delegācija **ANO aģentūrām** īstenošanai piešķīra projektus kopumā par aptuveni 40 miljoniem EUR. Pamatojoties uz veikto plašo novērtējumu, delegācija uzskatīja, ka priekšroka dodama tieši šādai pieejai, nevis privātu darbuzņēmēju vai nevalstisku organizāciju izmantošanai. Lai pierādītu izvēlētas pieejas produktivitāti, varētu uzraudzīt un salīdzināt ar alternatīviem finansējuma mehānismiem vienības izmaksas, piemēram, ANO aģentūras būvēta ceļa viena kilometra izmaksas, slēdzot līgumus ar vietējiem uzņēmējiem (ņemot vērā vietējos apstākļus).

- 28.** Indonēzijā Multidonoru trasta fonds saņem 40 % sava finansējuma no Komisijas un vēl papildu 50 % no ES dalībvalstīm. Lielāko daļu Multidonoru trasta fonda finansēto projektu pārvalda Pasaules Banka, kas sistemātiski neiesniedza Koordinācijas komitejai iekšējos uzraudzības ziņojumus pēc projektu apmeklēšanas uz vietas. Multidonoru trasta fonda publicētie ikgada progresa ziņojumi nesniedza pilnīgu un objektīvu pārskatu par projektu īstenošanas statusu: tie norādīja uz gaitu, taču nenorādīja kavēšanās gadījumus. Komisijai un pārējiem donoriem izdevās uzlabot informācijas kvalitāti, sagatavojot padziļinātu progresa ziņojumu par laika periodu līdz 2006. gada decembrim un turpmākajiem sešu mēnešu periodiem. Tāpat kā pēc orkāna *Mitch* par dažiem projektiem nebija pieejama salīdzinoša izmaksu informācija un nebija izstrādāti precīzi aprēķināmi tiešie rezultāti, piemēram, tā tas bija projektā nabadzības novēršanai pilsētās, par kuru bija pieejams saraksts par kopējām vajadzībām, kas pārsniedza pieejamo finansējumu.
- 29.** Šrilankā ANO aģentūras īstenotajiem projektiem Komisija nenodrošināja salīdzināmu izmaksu informāciju, lai uzraudzītu un pierādītu projektu īstenošanas efektivitāti. Tāpat Komisija nenodrošināja to, lai ANO aģentūru īstenotajiem projektiem būtu izvirzīti precīzi aprēķināmi tiešo rezultātu mērķi sasniegto rezultātu salīdzināšanai ar plānotajiem. Turklāt Komisijas delegācija nebija vēl izstrādājusi procedūras šiem projektiem, lai apstiprinātu plānoto darbu kārtību un pieņemtu pabeigtos darbus.

3.3. SADAĻA. REZULTĀTU SASNIEGŠANA

²¹ Regula (EK) Nr. 2258/96.

- 30.** Revīzijā pārbaudīja, vai prognozētos tiešos rezultātus sasniedza, nodrošinot pietiekamu publicitāti, un vai projekti apmierināja ne tikai to iedzīvotāju vajadzības, kurus orkāns *Mitch* un cunami skāra tieši, bet arī plašāku iedzīvotāju skaitu. Revīzijā pārbaudīja arī to, vai rehabilitācijas atbalsts bija efektīva saikne starp sākotnējo īstermiņa humāno palīdzību, no vienas puses, un ilgtermiņa attīstības atbalstu, no otras puses²¹. Lai noteiktu projektu izredzes uz ilgtspējību, pārbaudīja arī atbalsts saņēmēju dalību projektu īstenošanā un plānus turpmākam finansējumam.

3. IZCĒLUMS.

TIEŠIE REZULTĀTI

[Nikaragvā programmas pārvaldības vienības](#), kuras īstenoja Reģionālo programmu atjaunošanas darbiem Vidusamerikā, ir citu pasākumu starpā uzcēlušas vai atjaunojušas 139 skolas, vairāk nekā 1050 māju, piecus veselības aprūpes centrus, veselības pārvaldes ēku, dzeramā ūdens un kanalizācijas sistēmu, tai skaitā akas, ūdens krātuves un tualetes. [Hondurasā](#) tiešie rezultāti ietvēra dzeramā ūdens un kanalizācijas sistēmu, 1280 jaunas un 200 atjaunotas mājas, kā arī 336 jaunas vai atjaunotas skolas un veselības aprūpes centrus.

Līdz 2006. gada beigām Indonēzijā ar Multidonoru trasta fonda atbalstu bija uzcelti vai atjaunoti 2100 mājokļi, ciemu ceļi 1900 km garumā, 240 skolas, 118 pašvaldību centri, 40 veselības aprūpes centri

un 680 dzeramā ūdens attīrīšanas iekārtas. Tomēr Komisijas lēmums novirzīt finansējumu caur Multidonoru trasta fondu samazināja ES publicitāti saņēmēju un donoru lokā.

Līdz 2007. gada otrajai pusei [Šrilankā](#) tiešie rezultāti vēl bija ierobežoti, jo [Āzijas Attīstības bankas](#) un [ANO aģentūras](#) īstenotā valsts un vietējo ceļu būves projekta izpilde bija tikko aizsākta. Iztikas līdzekļu avotu projektā tika īstenoti vai bija pabeigti aptuveni 100 pasākumi. Vides sanācijas programmā bija savākti gandrīz puse plānoto gruvešu, bet atkritumu poligonu un atkritumu pārstrādes centru izveide nebija uzsākta, jo kavējās tiem piemērotu atrašanās vietu meklēšana.

SASNIEGTI DAUDZI LIETDERĪGI TIEŠIE REZULTĀTI

- 31.** Lai gan bija sarežģīti salīdzināt sasniegto ar plānotajiem mērķiem (sk. 27.–29. punktu), tomēr Komisijas finansētie projekti Vidusamerikā un Indonēzijā deva daudzus tiešos rezultātus (sk. 3. izcēlumu). Tomēr dažos gadījumos Komisija un tās partneri nenodrošināja pietiekamu informāciju, piemēram, salīdzināmu izmaksu informāciju, lai palīdzētu pierādīt to, vai šo mērķu sasniegšanā līdzekļu izlietojums bija efektīvs (sk. 27.–29. punktu). Līdz 2007. gada otrajai pusei Šrilankā bija ļoti maz tiešo rezultātu lielākoties nemieru atjaunošanās dēļ (sk. 22. un 26. punktu).

Ūdens krātuve Nikaragvā.

Avots: Eiropas Revīzijas palāta.

- 32.** Pēc abām katastrofām ievērojami kāpa cenas, jo pieauga pieprasījums pēc darbaspēka, ražošanas iekārtām un materiāliem. Inflācijas ietekmi nevarēja noteikt tiem projektiem, kuru tiešo rezultātu mērķi nebija precīzi izsakāmi skaitļos, taču tiem projektiem, kuru mērķi bija skaidri noteikti, nepietika līdzekļu, lai īstenotu visus sākotnēji paredzētos pasākumus (sk. 4. izcēlumu).
- 33.** Projekta rezultātu sasniegšana ir atkarīga ne tikai no tiešo rezultātu sasniegšanas, bet arī no tā, vai izdodas nodrošināt šo rezultātu lietderību saņēmējiem. Indonēzijā Komisija ir atzinusi vajadzību sekmēt Multidonoru trasta fonda finansēto mājokļu izmantošanu, nodrošinot apgādes infrastruktūru, jo īpaši dzīvojamā ūdens padevi. Visās trijās apmeklētajās valstīs projektu mērķis bija ne tikai aizstāt bojāto infrastruktūru un tieši palīdzēt dabas katastrofā cietušajiem iedzīvotājiem (sk. 18. un 19. punktu). Tā vietā projekti pārsvarā ietvēra attīstības nevis rehabilitācijas pasākumus un attiecās uz plašāku iedzīvotāju loku (sk. 5. izcēlumu).

4. IZCĒLUMS.

INFLĀCIJAS IETEKME UZ TIEŠAJIEM REZULTĀTIEM

Nikaragvā par veselības aprūpes pakalpojumu uzlabošanu atbildīgajai [programmas pārvaldības vienībai](#) nebija pietiekami daudz līdzekļu, lai uzbūvētu plānoto veselības aprūpes centru *San Rafael del Sur*, jo pieauga darbaspēka un materiālu izmaksas, kuras krietni pārsniedza papildus pieejamo vietējo finansējumu līdz ar eiro valūtas kursa nostiprināšanos pret Nikaragvas kordovu.

[Indonēzijā Multidonoru trasta fonds](#) plānoja uzbūvēt līdz pat 10 000 mājokļu un salabot vēl papildu 15 000 mājokļus, tomēr vēlāk cenu kāpuma dēļ šos mērķus samazināja attiecīgi līdz 6000 un 8400 mājokļiem.

[Šrilankā](#) cenu kāpuma dēļ finansējums nebija pietiekams, lai aptvertu visus [Āzijas Attīstības bankas](#) īstenotajā ceļu atjaunošanas projektā sākotnēji plānotos ceļus un pasākumus. Līdz ar to atcēla vietējās jaudas uzlabošanas pasākumus un ceļu būvi aptuveni 8 miljonu EUR apmērā, un, lai segtu neparedzēti augstās būvniecības izmaksas, papildu finansējumu 13 miljonu EUR apmērā piešķīra no citas ceļu atjaunošanas programmas. Paredzams, ka eiro valūtas kursa palielināšanās pret Šrilankas rūpiju 2006. un 2007. gadā kompensēs visu turpmāko cenu kāpumu ietekmi.

Multidonoru trasta fonda finansēts mājoklis Ačehā.

Avots: Eiropas Revīzijas palāta.

5. IZCĒLUMS.

PROJEKTI, KURI IR PLAŠĀKI, NEVIS VIENKĀRŠI AIZVIETO BOJĀTO INFRASTRUKTŪRU

Izglītības projekts [Nikaragvā](#) un ūdens un higiēnas projekts [Hondurasā](#) galvenokārt risināja jau pirms orkāna *Mitch* pastāvošās vajadzības. Neviens no [programmas pārvaldības vienības](#) Nikaragvā uzceltajiem veselības aprūpes centriem neaizstāja kādu no tiem, kurus iznīcināja vai nopietni izpostīja orkāns *Mitch*. Tāpat arī vairums programmu pārvaldības vienību uzcelto mājokļu neaizvietoja orkāna iznīcinātās mājas. Tā vietā saņēmējus izvēlējās, ņemot vērā to nabadzību un neaizsargātību. Orkāns *Mitch* neiznīcināja Sandino pilsētas rātsnamu, taču jaunu rātsnamu uzcēla, jo bēgļu pieplūdums pilsētā pēc orkāna *Mitch* radīja lielākas vajadzības šai pašvaldībai.

[Indonēzijā Multidonoru trasta fonds](#) finansēja 50 miljonus EUR vērtu projektu apakšrajonu attīstībai (*Kecamatan* attīstības projekts). No 221 projektā iekļautā apakšrajona, 134 (vairāk nekā 60 %) cunami neskāra tieši.

[Šrilankā](#) aptuveni 70 miljonus EUR piešķīra valsts un lauku ceļu rehabilitācijai, un šos projektus pārvaldīja [Āzijas Attīstības banka](#) un [ANO aģentūra](#). Pirms cunami šie ceļi bija sliktā tehniskā stāvoklī. ANO aģentūras īstenotais atkritumu apsaimniekošanas projekts aptver visu Amparas reģionu, nevis tikai dabas katastrofas tieši skarto piekrastes daļu.

ATŠĶIRĪGA SASAISTE AR AGRĀKO HUMĀNO PALĪDZĪBU

- 34.** Sākotnējai humānai palīdzībai bija vāja sasaiste ar turpmāko rehabilitācijas atbalstu pēc orkāna *Mitch* 1998. gadā, jo koncepciju izstrāde kavējās, kas savukārt izraisīja rehabilitācijas atbalsta kavēšanos (sk. 20. un 24. punktu).
- 35.** Sniedzot atbalstu pēc cunami Komisija pievērsa lielāku uzmanību humānās palīdzības sasaistei ar rehabilitācijas atbalstu Indonēzijā, un šo sasaisti īpaši stiprināja vairāku faktoru kombinācija:
- a) Multidonoru trasta fonda relatīvi ātri sniegtais atbalsts (sk. 25. punktu) ļāva sasaistīt dažus rehabilitācijas projektus ar agrākiem Humānās palīdzības ģenerāldirektorāta (*ECHO*) humānās palīdzības projektiem. Piemēram, *ECHO* nodrošināja pagaidu pajumti, bet Multidonoru trasta fonds pēc tam finansēja pastāvīgu mājokļu celtniecību;
 - b) *ECHO* ilgstoši sniegtā humānā palīdzība līdz 2007. gada vidum sekmēja tās sasaisti ar rehabilitāciju, jo īpaši tāpēc, ka tā ietvēra īstermiņa rehabilitāciju, piemēram, laivu būvi un kuģu piestātnes celtniecību Lampūkā Ačehā;
 - c) Ātrās reagēšanas mehānisms finansēja darbības, kas palīdzēja sasaistīt sākotnējo seku likvidēšanu ar turpmāko rehabilitācijas atbalstu, piemēram, satelītuzņēmumu veikšanu. No šā mehānisma finansēja arī starpniecības pasākumus starp Indonēzijas valdību un Brīvās Ačehas kustību, kuru rezultātā 2005. gada augustā parakstīja miera nolīgumu, tādējādi nostiprinot pamatu rehabilitācijai un ilgtermiņa attīstībai.

- 36.** Tomēr Multidonoru fonds ir risinājis ar novēlošanos pēc cunami zudušo iztikas līdzekļu avotu atjaunošanu, kas ir ļoti svarīga joma. Tikai 2007. gada maijā Multidonoru trasta fonds piešķīra 50 miljonus EUR ekonomikas attīstībai un eksistences līdzekļiem. Lai gan daudzus cilvēkus pieņēma darbā Multidonoru trasta fonda projektos, tomēr šāda nodarbinātība bija tikai īstermiņa, un lielākā daļa kvalificētā darbaspēka nebija Ačehas vietējie iedzīvotāji.

ECHO projekts, lai atjaunotu zvejnieku iztikas līdzekļus Ačehā.

Avots: Eiropas Revīzijas palāta.

- 37.** Šrilankā *ECHO* turpināja darbu līdz 2007. gada vidum un Ātrās reaģēšanas mehānisms finansēja 2 miljonus EUR vērtu Ātrās atjaunošanas projektu, lai novāktu gružus un uzlabotu kanalizāciju. Tomēr, neskanoties uz šiem pasākumiem, seku likvidēšanas sasaiste ar rehabilitāciju tomēr bija nepilnvērtīga, jo *ECHO* sniegto humāno palīdzību koncentrēja valsts ziemeļu un austrumu teritorijās, kas pēc tam kļuva lielākoties nepieejamas konflikta uzliesmojuma dēļ. Tāpēc daudzos rajonos, kur agrāk *ECHO* bija īstenojis pasākumus, nebija iespējams īstenot atjaunošanas pasākumus. Turklāt Komisija nolēma pēc pagaidu pajumtes nodrošināšanas neveikt pastāvīgu mājokļu celtniecību, jo pārējie donori bija jau dāsnīgi finansējuši pēc cunami īstenotos mājokļu projektus.

CIEŠA SASAISTE AR ILGTERMIŅA ATTĪSTĪBU

- 38.** Komisijas atbalsta stratēģija pēc abām dabas katastrofām ietvēra ne tikai bojātās infrastruktūras atjaunošanu un iztikas līdzekļu avotu nodrošināšanu dabas katastrofās tieši skartajiem iedzīvotājiem, bet arī risināja ilgāka termiņa attīstības vajadzības, un ne tikai attiecībā uz tiem iedzīvotājiem, kurus šīs dabas katastrofas skāra tieši, bet arī aptverot plašāku iedzīvotāju loku (sk. 18., 19. un 33. punktu). Šo plašākas attīstības diapazonu īstenoja arī praksē. Šī pieeja saskanēja ar valstu stratēģijām, un tāpēc to atbalstīja saņēmējvalstu valdības, kas uzsvēra "pārveides" nozīmīgumu pēc orkāna *Mitch* un "labāku atjaunotni" pēc cunami. Piemēram, Šrilankas valdības 2006. gada decembra ziņojumā par atjaunošanas pasākumiem pēc cunami ir paudusi gandarījumu par tiem partneriem, kuri aptvēra visus reģiona rajonus, nevis tikai tos piekrastes rajonus, kurus cunami skāra tieši.

BAŽAS PAR PROJEKTU ILGTSPĒJĪBU

- 39.** Pēc orkāna *Mitch* Komisijas sniegtais rehabilitācijas atbalsts Vidusamerikā ar programmu pārvaldības vienību starpniecību bez valsts partnera pašlaik, šķiet, nesaskan ar uzsvāru, kas likts uz partnervalstu atbildību pašreizējā attīstības politikā²². Līdz ar to pastāv vājas ilgtspējības risks, jo nav iesaistītas vietējās iestādes, dažas no kurām mēģināja iesaistīt projektu īstenošanas laikā. Tomēr saņēmējkopienas nebija tieši iesaistītas veselības aprūpes centru un skolu būvniecībā, bet ūdens un kanalizācijas projektu ilgtspējība būs atkarīga no efektīvu maksas noteikšanas mehānismu un valsts politikas izveides šajā jomā.

²² Eiropas Konsensā par attīstību, ko 2005. gada decembrī kopīgi pieņēmusi Padome un dalībvalstis, Komisija un Parlaments (OV C 46, 24.2.2006., 1. lpp.), teikts, ka viens no attīstības sadarbības pamatprincipiem ir princips par partnervalstu atbildību par programmām. 2005. gada marta Parīzes Deklarācijā par palīdzības efektivitāti, kuru parakstījuši attīstības un jaunattīstības valstu ministri, arī apstiprināta apņemšanās saskaņot atbalstu ar partnervalstu sistēmām un procedūrām, kā arī apņemšanās sniegt palīdzību šo sistēmu pilnveidošanai.

Jaunuzcelta skola Hondurasā.

Avots: Eiropas Revīzijas palāta.

- 40.** Turpretim Indonēzijā pēc cunami par rekonstrukcijas koordinēšanu atbildīgā valsts aģentūra izskatīja visus Multidonoru trasta fonda projektu priekšlikumus un līdzdarbojās projektu īstenošanas pārvaldībā. Turklāt, lai nodrošinātu, ka projekti atbilst vietējām prioritātēm, tos plānoja līdzdalīgi. Projektu īstenošana kopā ar saņēmējvalsts iedzīvotājiem ir palielinājusi izredzes uz ilgtspējību, jo īpaši ņemot vērā miera izlīgumu, kura panākšanā Komisija ir devusi savu ieguldījumu, finansējot pušu starpniecības pasākumus. Tomēr pastāvīgs valdības atbalsts un ilgtspējīgs finansējums nezaudē aktualitāti.
- 41.** Arī Šrilankā notika vērā ņemamas konsultācijas ar vietējiem iedzīvotājiem. Tomēr tas, cik ilgtspējīgs būs atkritumu apsaimniekošanas projekts, kuru īstenoja ANO aģentūra, būs atkarīgs no efektīvas maksas noteikšanas mehānisma izveides. Ar Āzijas Attīstības bankas dalību īstenotā valsts ceļu projekta ilgtspējība būs atkarīga no jaunizveidotā ceļu uzturēšanas fonda pareizas darbības. Vietējo ceļu projekta (īstenoātājs: ANO aģentūra) ilgtspējība būs atkarīga no ceļu būves kvalitātes. Lai gan Komisijas finansētie projekti nodrošina konkrētu pamatu dažādu etnisko kopienu sadarbībai, ilgstošais konflikts Šrilankā apdraud visus pūliņus attiecībā uz projektu tehniskās un finansiālās ilgtspējības nodrošināšanu.

Vietējā ceļa izbūve, izmantojot vietējo darbaspēku Šrilankā.

Avots: Eiropas Revīzijas palāta.

4. NODAĻA. SECINĀJŪMI UN IETEIKUMI

- 42.** Komisija izmantoja trīs dažādus īstenošanas mehānismus, lai sniegtu rehabilitācijas atbalstu pēc orkāna *Mitch* un cunami (programmu pārvaldības vienības Vidusamerikā, iemaksas Multidonoru trasta fondā Indonēzijā un maksājumus starptautiskām organizācijām Šrilankā). Komisijas rezultāti attiecībā uz trīs revīzijas jautājumiem šajās trīs valstīs ir norādīti **5. tabulā**. Īstenošanas mehānisma izvēle nav vienīgais faktors, kas ietekmē rezultātus, un to skaidri parādīja gadījums Šrilankā, kur konflikta atjaunošanās pēc cunami ir palēninājusi rehabilitācijas gaitu un ierobežojusi ģeogrāfisko diapazonu.

5. TABULA.

STIPRO UN VĀJO PUŠU KOPSAVILKUMS

Revīzijas jautājums	Kritēriji	Vidusamerika pēc orkāna <i>Mitch</i>	Indonēzija pēc cunami	Šrilanka pēc cunami
Vajadzību noskaidrošana	Savlaicīga stratēģija, kas aptver plaša mēroga jautājumus	+	+	+
	Savlaicīga projektu izstrāde ar saņēmēja līdzdalību	-	+	+ - ¹
Atbalsta īstenošana	Savlaicīga īstenošana	-	+	- ¹
	Efektivitātes uzraudzība	- ²	- ²	- ²
Rezultātu sasniegšana	Lietderīgu tiešo rezultātu sasniegšana	+	+	- ¹
	Sasaiste ar humāno palīdzību	-	+	- ¹
	Sasaiste ar ilgtermiņa attīstību	+	+	+
	Izredzes uz ilgtspējību	-	+	- ¹

+ = stiprā pusē; - = vājā pusē

¹ Saistīta ar konfliktsituāciju valstī.

² Attiecas galvenokārt uz izmaksu salīdzinošo datu ievākšanu un skaidri noteiktiem tiešo rezultātu mērķiem.

Vai Komisija atbilstoši noskaidroja katastrofu skarto valstu rehabilitācijas vajadzības?

- 43.** Attiecībā uz vajadzību noteikšanu un projekta koncepciju izstrādi jāmin, ka pēc abām dabas katastrofām Komisija ātri izstrādāja stratēģiju, kurā bija ņemtas vērā plašāka iedzīvotāju loka vajadzības, ne tikai to iedzīvotāju vajadzības, kuru iedzīvi bija skārusi vai iznīcinājusi konkrētā dabas katastrofa. Pēc cunami Komisija izstrādāja projektus straujāk nekā pēc orkāna *Mitch* un ar lielāku saņēmēju dalību, kas nodrošināja atbalsta ilgtspējību (sk. 17.–22. punktu).

1. IETEIKUMS

Komisijai jāturpina pilnveidot pieeju, kas pieņemta pēc cunami un ļauj ātri sagatavot rehabilitācijas projektu koncepcijas un iesaista saņēmējus, lai sekmētu atbildību un ilgtspējību.

Vai Komisijas procedūras nodrošina to, ka atbalstu īsteno savlaicīgi un efektīvi?

- 44.** Visātrāk projektus īstenoja Indonēzijā, taču Šrilankā līdz šim maz kas ir paveikts lielākoties atsākušos nemieru dēļ. Pēc cunami Komisija nenovērsa visas galvenās nepilnības, kuras pastāvēja rehabilitācijas atbalsta efektivitātes kontroles un pārraudzības sistēmās un kuras konstatēja jau pēc orkāna *Mitch*. It īpaši tā nenodrošināja, lai visiem projektiem būtu izvirzīti precīzi aprēķināmi tiešo rezultātu mērķi un sistēmas sniegtu pietiekamu informāciju par projektu īstenošanas efektivitāti (sk. 23.–29. punktu).

2. IETEIKUMS

Lai uzlabotu līdzekļu pārraudzību, Komisijai arī turpmāk, pilnībā sadarboties ar pārējiem donoriem, jācenšas uzlabot Multidonoru trasta fonda ziņojumu caurskatāmību Indonēzijā, kā arī jāizveido neatkarīga kvalitātes pārbaude projektu koncepciju apstiprināšanai un pabeigto darbu pieņemšanai saistībā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas pārvaldītajiem ES līdzekļiem Šrilankā.

3. IETEIKUMS

Komisijai jānodrošina izmaksu salīdzinoša informācija, lai varētu uzraudzīt un pierādīt projektu īstenošanas efektivitāti, kā arī, lai nodrošinātu, ka tiek izstrādāti skaidri projektu mērķi, kas ļautu izvērtēt, vai ir sasniegti plānotie tiešie rezultāti.

Vai ir sasniegti projektu prognozētie rezultāti, tai skaitā apmierinoša īstermiņa palīdzības sasaiste ar ilgtermiņa attīstību?

- 45.** Attiecībā uz rezultātu sasniegšanu jāmin, ka ievērojami rezultāti ir sasniegti Vidusamerikā un Indonēzijā, lai gan cenu kāpums pēc abām dabas katastrofām ir skaitliski samazinājis tiešos rezultātus. Indonēzijā publicitāte saņēmēju un donoru lokā bija ierobežota, jo finansējumu piešķīra ar Multidonoru trasta fonda starpniecību. Gan pēc orkāna *Mitch*, gan pēc cunami atbalsta saņēmēji bija ne vien tie, kurus šīs dabas katastrofas skāra tieši, bet arī plašāks iedzīvotāju loks. Lai gan saikne ar iepriekš sniegto humāno palīdzību bija dažāda, saikne ar ilgtermiņa attīstību ir bijusi stipra, kas palielina projektu ilgtspējības izredzes. Tomēr valdības nepārtraukts atbalsts un ilgtspējīgs finansējums paliek aktuāli jautājumi (sk. 30.–41. punktu).

4. IETEIKUMS

Lai varētu veiksmīgāk strādāt cenu strauja kāpuma apstākļos pēc dabas katastrofām, Komisijai šādas cenu izmaiņas ir labāk jāprognozē un, piemēram, plašāk jāizmanto vietējais darbaspēks un resursi.

5. IETEIKUMS

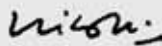
Jānodrošina adekvāta ES publicitāte, jo īpaši tad, ja projektus īsteno ar starptautisku organizāciju starpniecību.

6. IETEIKUMS

Lai nodrošinātu projektu ilgtspējību, jau projektu koncepciju izstrādes posmā Komisijai jāveic piemēroti un savlaicīgi pasākumi.

Šo ziņojumu Revīzijas palāta pieņēma 2008. gada 12. jūnija sēdē Luksemburgā.

Revīzijas palātas vārdā –

priekšsēdētājs

Vítor Manuel da Silva Caldeira

KOMISIJAS ATBILDES

KOPSAVILKUMS

III.

Situācija pēc orkāna *Mitch* atšķirās no situācijas pēc cunami. Pēc orkāna *Mitch* sākās visaptverošs konsultāciju process, kurā iesaistījās ieinteresētās personas no valsts un privātā sektora, lai izstrādātu un īstenotu Reģionālo programmu atjaunošanas darbiem Vidusamerikā (*PRRAC*). Pasākumos, ko veica pēc orkāna *Mitch*, plaši iesaistījās pilsoniskā sabiedrība.

Pateicoties konsultāciju procesā gūtai pieredzei pēc orkāna *Mitch*, palīdzība, ko sniedza pēc cunami, starptautiskā mērogā bija labi koordinēta; tā ātri sasaistījās ar veiksmīgi īstenotiem humānās palīdzības pasākumiem, un nekavējoties tika uzsākta valstu atjaunošanas plānu īstenošana. Īpaši Multidonoru trasta fonda izveide Indonēzijā Eiropas Savienības vadībā ievērojami atviegloja donoru koordināciju un līdzekļu apvienošanu, lai, pamatojoties uz pārdomātu politiku, ātri varētu uzsākt rehabilitācijas procesu²³.

IV.

Vidusamerikā 2001. gadā tika uzsākti vairāki pasākumi, kas galvenokārt bija saistīti ar mazākiem projektiem. Visos projektos bija ietvertas gaidāmo rezultātu aplēses un paredzēti periodiski pārskati, lai sekotu progresam un veiktu attiecīgus koriģējošus pasākumus. Uzraudzību, starpposma un galīgos novērtējumus īstenoja saskaņā ar plānu.

Saistībā ar cunami sekām Indonēzijā un Šrilankā katra atsevišķa projekta novērtējumu dokumentā un līgumu nosacījumos ar īstenošanas partneriem ir ietverti prognozētie rezultāti un izmaksu novērtējums. Komisija pastāvīgi uzrauga, lai līdzekļus izlietotu efektīvi. Galīgās faktiskās izmaksas nosaka projekta beigās; šīs izmaksas ir rīkotās konkursa procedūras rezultāts un tajās ietilpst pārējas vajadzības vai pielāgojumi, kas radušies projekta īstenošanas gaitā. Katru projekta izmaksu efektivitātes novērtējumu Komisija sniegs starpposma un galīgajos novērtējumos.

²³ Multidonoru trasta fondu Ačehas un Niasas atjaunošanai finansē 15 starptautiskas un organizācijas; 90 % līdzekļu piešķir ES (Eiropas Komisija un dalībvalstis).

Pēc Revīzijas palātas apmeklējuma Komisija Šrilankā ir pastiprinājusi neatkarīgo kvalitātes kontroli pirms pabeigto darbu pieņemšanas.

V.

Lai stiprinātu valsts un pašvaldību iestādes un saņēmēju organizācijas, PRRAC projektus izstrādāja un īstenoja tā, lai tiktu ņemti vērā ne tikai infrastruktūrā gaidāmie rezultāti, bet arī izpratnes veidošana un mācību pasākumi. Vairākos gadījumos PRRAC attīstīja vietējo dalībnieku pārvaldības spēju, lai tie varētu pārvarēt reģionālo nevienlīdzību, un tādējādi veicināja decentralizācijas iniciatīvu nostiprināšanos (piem., veselības un izglītības projekti Salvadorā).

Komisijas atbalsts pēc cunami bija valstu vispārējo atjaunošanas un attīstības plānu neatņemama sastāvdaļa. Saskaņā ar "Labākas atjaunotnes" koncepciju ir jānodrošina atjaunošanas projektu turpināšana un ilgtspējība, privātiem saņēmējiem atgūstot mājokļus un iztikas līdzekļu avotus, un sabiedriskās infrastruktūras un dienestiem ieguldot pašvaldību un valstu budžetos.

VI.

Komisijas atbildes uz Revīzijas palātas īpašajiem ieteikumiem ir sniegtas 42.–45. punktā.

1. NODAĻA. IEVADS

4.

Reģionālā programma atjaunošanas darbiem Vidusamerikā (PRRAC) bija Komisijas nozīmīgākā reakcija pēc orkāna *Mitch*; to papildināja divpusējo sadarbības programmu pārorientēšana, lielāki līdzekļu piešķirumi NVO līdzfinansēšanai un papildus atbalsts pārtikas pietiekamības jomā.

3. NODAĻA. APSVĒRUMI

20.

Ņemot vērā ārkārtējos apstākļos un to, ka uzdevumu veikšanai nepietika vietējo resursu, ar saņēmējvalstīm tika slēgts *ad hoc* nolīgums, kā rezultātā darbu veica projektu pārvaldības vienības. PRRAC īstenošana apliecināja, ka ir iespējams panākt valstu iestāžu un saņēmēju aktīvu līdzdalību, pat ja tie tieši nepiedalās programmas īstenošanā vai nav tās vienīgie pārvaldītāji. PRRAC projektu īstenošana ar programmu pārvaldības vienību palīdzību dažkārt mazināja politisko spriedzi, sāncensību un administratīvos trūkumus, kas parasti kavē tādu projektu īstenošanu, kuros ir būtisks infrastruktūras komponents.

24.

Projekts bija sarežģīts un aptvēra dažādas atjaunošanas vajadzības, tālab tas prasīja laiku. Dažus pasākumus, galvenokārt saistībā ar mazākiem PRRAC projektiem, īstenoja pakāpeniski kopš 2001. gada beigām.

26.

Pakāpeniskā konflikta saasināšanās Šrilankā sarežģīja darba apstākļus, īpaši tā apgrūtināja vietējo kopienu iesaistīšanu.

1. izcēlums

Neraugoties uz minētajiem kavējumiem Hondurasā saistībā ar PRRAC, veselības un izglītības projekti sasniedza izvirzīto mērķi, piemēram, tika uzlabota oficiālā skolu sistēma.

27.

Komisija atzīst ka, labākai budžetu sagatavošanai un izmaksu efektivitātes novērtēšanai ir lietderīgi salīdzināt vienības izmaksas, tomēr tā vēlas uzsvērt, ka šādu metodi ir ļoti grūti izmantot atšķirīgos atjaunošanas kontekstos un dažādās valstīs ar atšķirīgi sociāli ekonomiskajiem modeļiem.

Izvērtēja visus lielos PRRAC projektus. Tā kā PRRAC starpposma vērtēšanu neveica, 2003. gadā publicēja plašāku novērtējuma ziņojumu *“Evaluation des actions de réhabilitation et de reconstruction financées par la Communauté Européenne dans les pays ACP/ALA/MED/TACIS”*, kurā bija iekļauts arī PRRAC vērtējums. Šo vērtējumu ieteikumi ir ņemti vērā.

PRRAC vērtējumu, kurā iekļaus arī galīgo pārskatu par salīdzinošām izmaksām, ir plānots veikt 2008. gada beigās.

28.

Pēc Komisijas un pārējo donoru lūguma Pasauls Banka piekrita, ka, sākot ar 2007. gadu, tā sistemātiski sniegs Multidonoru trasta fonda Koordinācijas komitejai uzraudzības ziņojumus pēc projektu apmeklēšanas uz vietas.

Multidonoru trasta fonda Koordinācijas komiteja novērtēšanas posmā veic Multidonoru trasta fonda projektu gaidāmo rezultātu lietderības un paredzamo izmaksu analīzi. Pēc to apstiprināšanas līgumu nosacījumos ar īstenoša-

nas partneriem vienmēr tiek iekļautas izmaksu aplēses un gaidāmie rezultāti. Īstenošanas aģentūra pilnvarotajam sniedz finanšu ziņojumu par katru finanšu projektu, kas ļauj tam konstatēt jebkuru novirzi un veikt koriģējošus pasākumus atbilstīgi savām līgumsaistībām. Daži projekti, piemēram, projekts nabadzības novēršanai pilsētās, piešķir kopienām līdzekļus; kurām saskaņā ar īpašu pārbaudes un pieņemšanas procedūru ir jānosaka veicamie pasākumi un to prioritāte. Rezultātu galīgās faktiskās izmaksas aprēķina projekta beigās.

29.

Sekojoš Revīzijas palātas ieteikumiem, Komisija galīgajā vērtējumā iekļaus izmaksu efektivitātes novērtējumu. Pirms pabeigto darbu pieņemšanas Komisija pastiprina neatkarīgo kvalitātes kontroli (piem., piebraucamos ceļus un kopienas infrastruktūru pārbauda vadošie inženieri).

2. izcēlums

PRRAC ietvaros sniegtās palīdzības plašā ģeogrāfiskā izplatība un atšķirīgie sociāli ekonomiskie apstākļi dažkārt mazināja izmaksu salīdzināšanas nozīmi, kā piemēru var minēt ēku izmaksas divās dažādās valstīs vai ēku izmaksas pilsētā un lauku apvidos.

PRRAC ietvaros *Ciudad Sandino* (Managva) vienojās, ka katra saņēmējgimene savas mājas uzcelšanai nodrošina vienu strādnieku uz pilnu darba laiku un piedalās 100 stundas kopienas darbā.

Saistībā ar cunami sekām Indonēzijā un Šrilankā katra atsevišķa projekta novērtējumu dokumentā un līgumu nosacījumos ar starptautiskajām organizācijām un/vai īstenošanas partneraģentūrām ir ietverti prognozētie rezultāti un izmaksu novērtējums. Galīgās faktiskās izmaksas nosaka projekta beigās; šīs izmaksas izriet no rīkotās konkursa procedūras un citām vajadzībām vai pielāgojumiem, kas radušies projekta īstenošanas gaitā. Komisija galīgajā vērtējumā iekļaus izmaksu efektivitātes novērtējumu.

31.

Vidusamerikā PRRAC projektu starpposma un galīgajos novērtējumos bija iekļauta vajadzīgā informācija par līdzekļu efektīvu izlietojumu. Turklāt šo jautājumu vienoti apskatīs 2008. gadā paredzētajā PRRAC galīgajā vērtējumā. Indonēzijā un Šrilankā līdzekļu efektīvs izlietojums tiek uzraudzīts nepārtraukti un šim jautājumam atsevišķi pievērsīsies plānotajā starpposma vērtēšanā 2008. gadā.

Skatīt arī atbildes uz 27. un 29. punktu un 2. izcēlumu.

3. izcēlums

Uzņemoties Koordinācijas komitejas līdzpriekšsēdētājas lomu un pateicoties stratēģiskai ietekmei Multidonoru trasta fondā, Komisija ir veicinājusi ES publicitāti Indonēzijā; būdama Indonēzijas iestāžu privileģēta partnere valsts un vietējā līmenī, tā risina intensīvu dialogu, saistot atjaunošanu ar papildus iniciatīvām Ačehas miera procesa atbalstam. Komisija uzskata, ka tā, kā galvenā Koordinācijas komitejas donore veicot konstruktīvu koordinatores lomu, ir radījusi pozitīvu publicitāti un to augstu vērtē gan saņēmēji, gan īstenošanas partneri.

4. izcēlums

Palātas apsvērumus par plānoto veselības aprūpes centru *San Rafael del Sur* ir pareizs. Kopienā jau ir viens veselības aprūpes centrs, kas apkalpo vietējos iedzīvotājus. Šā iemesla dēļ secināja, ka vēl viens centrs patlaban nav prioritāte.

Komisija atbalsta Indonēzijas valdības vispārējo plānu par mājokļu atjaunošanu. Kopš Revīzijas palātas apmeklējuma ir pārskatīti un aktualizēti mērķi saistībā ar mājokļu finansēšanu no Multidonoru trasta fonda, proti, paredzēts uzcelt 8000 jaunas mājas un atjaunot 7000 mājas. Līdzekļus pārējiem mājokļiem, ko nav iespējams finansēt no Multidonoru trasta fonda, nodrošinās valsts.

33.

Orkāna *Mitch* gadījumā programmas sagatavošanas posmā ņēma vērā vispārējo Vidusamerikas situāciju, tā panākot līdzsvaru starp īstermiņa un vidēja termiņa vajadzībām, un ilgtermiņa attīstības stratēģiju.

Pēc cunami gan Indonēzijā, gan Šrilankā Komisijas atbalsts bija šo valstu atjaunošanas un attīstības plānu neatņemama sastāvdaļa, lai "labākas atjaunotnes" ietvaros nodrošinātu atbildību un ilgtspējību. Donoru kopiena vienprātīgi nolēma, ka, sniedzot palīdzību Šrilankā, ir jāņem vērā vietējie konflikti un cunami skartajos rajonos palīdzība ir jāsniedz visneaizsargātākām iedzīvotāju grupām.

5. izcēlums

Multidonoru trasta fonda darbība atbilst valstu atjaunošanas plāniem, kas paredzēti visai Ačehas provincei, jo tika pārvietots liels personu skaits, no kurām daudzas ir traumētas un nevēlējās atgriezties piekrastē.

34.

Projekts pēc orkāna *Mitch* bija sarežģīts un aptvēra dažādas atjaunošanas vajadzības, tālab tā koncepcijas izstrāde un īstenošana bija laikietilpīga (skatīt atbildes uz 20. un 24. punktu).

36.

Indonēzijā saskaņā ar valsts un vietējo iestāžu noteiktajām prioritārajām vajadzībām galvenā uzmanība vispirms tika pievērsta infrastruktūras atjaunošanai. Valdija vispārēja vienprātība par to, ka, lai nodrošinātu iztikas līdzekļu avotu atgūšanas ilgtspējību, šie pasākumi, pastāvot līdzatbildībai, ir jāiekļauj ekonomikas atjaunošanas stratēģijā. Šādas stratēģijas sagatavošana ir atkarīga no politiskā progressa un provinces valdības izveides, ko sāka tikai 2007. gadā (pēc Ačehas vietējām vēlēšanām 2006. gada decembrī). Pamatojoties uz iepriekšminēto, 2007. gadā vienojās par projektu "Ekonomiskās attīstības finanšu mehānisms" (50 miljoni ASV dolāru).

39.

Pasākumi veselības, izglītības, vietējās attīstības, ūdens un higiēnas jomās bieži vien ietvēra institucionālās stiprināšanas aspektus, lai attiecīgo valstu pārvaldes vienības minētajās jomās veicinātu ilgtspējīgu politiku. Pirmajos ziņojumos par paveiktā novērtējumu saistībā ar diviem projektiem Salvadorā un vienu Hondurasā ir secināts, ka ilgtspējība ir panākta.

40.

Indonēzijas valdības budžetā ir paredzēts pilnībā finansēt Ačehas atjaunošanu.

4. NODAĻA. SECINĀJUMI UN IETEIKUMI**42.**

Komisija uzskata, ka pēc cunami gan Indonēzijā, gan Šrilankā, efektivitātes uzraudzībai paredzēto pasākumu rezultātā ir panākti uzlabojumi tiesiskā regulējuma ietvaros, kas noslēgti ar starptautiskām organizācijām (skatīt atbildes uz 27.–29. punktu un 2. izcēlumu). Komisija turpina darbu šajā jomā.

Komisija uzskata, ka **5. tabulā** iekļautajā Revīzijas palātas kopsavilkumā par efektivitātes uzraudzību galvenokārt ir ņemta vērā informācija par salīdzinošām izmaksām un mērķiem un nav pietiekoši ņemti vērā pārējie kritēriji. Pēc Komisijas domām, ir pārāgri izteikt galīgo spriedumu par ilgtspējību, un turpmākajos novērtējumos tā atgriezīsies pie šā jautājuma.

1. ieteikums

Revīzijas palātas ieteikumam, kurā tiek pozitīvi vērtēta koordinētā multidonoru pieeja pēc cunami, Komisija piekrīt un, ja būs vajadzīgi priekšnoteikumi, tā centīsies izmantot šo ieteikumu.

44.

Pēc lielas katastrofas parasti ir jāpanāk līdzsvars starp ātra atbalsta sniegšanu un detalizētu vajadzību novērtējumu, un jānosaka aptuvenās vienības izmaksas, ņemot vērā to, ka izmaksu efektivitāti galvenokārt nodrošina uz konkurenci balstīts publiskais iepirkums. Saistībā ar atbalstu pēc cunami — prognozētie tiešie rezultāti un izmaksu novērtējums ir iekļauts projekta novērtējumu dokumentos un līgumu nosacījumos ar īstenošanas partneriem. Īstenojot dažus projektus, vietējās kopienas nosaka veicamos darbus un to prioritāti, tālab programmas sākumā nav iespējams precīzi aprēķināt rezultātu. Komisija nepārtraukti uzrauga līdzekļu efektīvu izlietojumu. Starposma un galīgajos novērtējumos katru projektu neatkarīgi novērtēs saistībā ar tā izmaksu efektivitāti.

2. ieteikums

Komisija piekrit Revīzijas palātas viedoklim par caurskatāmību, uzraugot Multidonoru trasta fonda līdzekļus un uzskata, ka Indonēzijas gadījumā tā, sadarbojoties ar citiem donoriem, ir veikusi pasākumus caurskatāmības uzlabošanai (uz to norāda padziļinātu progresa ziņojumu pieejamība kopš 2006. gada).

Attiecībā uz Šrilanku — Komisija, sākot ar 2007. gada novembri, ir pastiprinājusi neatkarīgo kvalitātes kontroli, slēdzot līgumus par infrastruktūras projektiem ar papildus dienestiem pirms pabeigto darbu pieņemšanas.

3. ieteikums

Komisija atzīst, ka, lai labāk sastādītu budžetu un novērtētu sagaidāmo izmaksu efektivitāti, ir lietderīgi salīdzināt vienības izmaksas, tomēr tā vēlas uzsvērt, ka šo metodi nav viegli izmantot atšķirīgās atjaunošanas vidēs un dažādās valstīs ar atšķirīgiem sociāli ekonomiskajiem modeļiem.

Komisija arī turpmāk pieliks pūles, lai pēc iespējas precīzāk noteiktu projektu mērķus.

45.

Multidonoru trasta fonda ietvaros donoru grupa veltīja lielu uzmanību jautājumam, kā ar sasniegto rezultātu palīdzību panākt publicitāti. Komisija uzskata, ka tās konstruktīvā koordinatores loma, veicot Koordinācijas komitejas līdzpriekšsēdētājas pienākumus, ir radījusi pozitīvu publicitāti Eiropas Savienībā un to augstu vērtē gan saņēmēji, gan īstenošanas partneri.

Komisija saistībā ar atjaunošanu atbalsta "labākas atjaunotnes" koncepciju, kam jāstiprina atbildība un ilgtspējība.

4. ieteikums

Komisija ņem vērā Revīzijas palātas ieteikumu un apsvērs, kā vislabāk rīkoties, ja dabas katastrofai seko ievērojams cenu kāpums; tā cieši sadarbojas ar pārējiem donoriem un saņēmējvalsts iestādēm.

5. ieteikums

Komisija uzskata, ka publicitāte ir ļoti nozīmīga un vienmēr cenšas to vairot.

6. ieteikums

Komisija piekrīt, ka ilgtspējības jautājumiem jāpievēršas koncepcijas posmā. Parasti riskus, tai skaitā ilgtspējības jautājumus, novērtē projektu koncepcijas posmā, un Komisija centīsies šo aspektu uzsvērt visā projekta īstenošanas gaitā.

Eiropas Revīzijas Palāta

Īpašais ziņojums Nr. 6/2008

Eiropas Komisijas sniegto rehabilitācijas atbalstu pēc cunami un orkāna Mitch

Luksemburga: Eiropas Kopienu Oficiālo publikāciju birojs

2008 — 40 lpp. — 21 x 29,7 cm

ISBN 978-92-95009-47-9

Kā saņemt ES publikācijas?

Publikācijas, ko pārdošanai sagatavojis Publikāciju birojs, ir pieejamas ES virtuālajā grāmatnīcā EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>), kur tās iespējams pasūtīt jūsu izvēlētajā tirdzniecības birojā.

Jūs varat arī saņemt sarakstu, kurā apkopoti mūsu tirdzniecības tīklā iesaistītie aģenti visā pasaulē, nosūtot pieprasījumu pa faksu (352) 2929 42758.

ŠAJĀ ZIŅOJUMĀ PALĀTA ANALIZĒ TO, KĀ EIROPAS KOMISIJA PĀRVALDĪJA REHABILITĀCIJAS ATBALSTU PĒC DIVĀM LIELĀM DABAS KATASTROFĀM — ORKĀNA *MITCH* 1998. GADĀ UN CUNAMI 2004. GADĀ. KOMISIJAS KOPĒJAIS REHABILITĀCIJAS ATBALSTS IR 550 MILJONI EUR, UN TĀ MĒRĶIS IR ATJAUNOT PAMATA INFRASTRUKTŪRU UN NODROŠINĀT ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS PAMATU. PALĀTA SNIEDZ IETEIKUMUS, KAS VARĒTU PALĪDZĒT EIROPAS KOMISIJAI TURPMĀK NODROŠINĀT PRODUKTĪVĀKU UN EFEKTĪVĀKU REHABILITĀCIJAS ATBALSTU.

EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTA

Publikāciju birojs
Publications.europa.eu

ISBN 978-92-95009-47-9

9 789295 009479